

Κώστας Γανωτής: Μύστης αιωνιότητας.

Ηλίας Λιαμής, Σύμβουλος Ενότητας Πολιτισμού.

Η παιδαγωγία αποτελεί περίπλοκο πνευματικό σύστημα, το οποίον εμπλέκει τη νοημοσύνη, το συναίσθημα, τις ηγετικές ικανότητες, τις δεξιότητες και την ιεράρχηση αρχών και αξιών. Επιπλέον, αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα της συνέχειας μεταξύ των γενεών. Από την παιδαγωγία των νέων εξαρτάται το τι θα αντέξει στο χρόνο, το κατά πόσον η αλήθεια όλων των πεδίων της ανθρώπινης δραστηριότητας θα παραμείνει αναλλοίωτη αλλά και το κατά πόσον η κάθε επόμενη γενιά θα αποκτήσει τις δυνατότητες, ψυχικές και νοητικές, ώστε να αλλάξει τα κακώς κείμενα.

Πέραν όμως όλων αυτών, κέντρο της παιδαγωγικής παραμένει μία σχέση. Σχέση ανάμεσα στον διδάσκοντα και στον διδασκόμενο. Κανένα παιδαγωγικό σύστημα και καμία παιδαγωγική δομή ή νομοθεσία δεν κατάφερε -και όλα δείχνουν πως δεν θα καταφέρει ποτέ- να υποκαταστήσει τον ψυχικό δεσμό ανάμεσα στον δάσκαλο και τον μαθητή, δεσμό που, αν λειτουργήσει σωστά, είναι σε θέση να σφραγίσει μία ολόκληρη ζωή ενώ, αν δεν λειτουργήσει σωστά, οδηγεί σε μαρασμό την ψυχή του μαθητή και τέλος στην απαξίωση του ίδιου του γνωστικού αντικειμένου.

Με άλλα λόγια, η αγάπη προς την κάθε είδους επιστήμη ξεκίνα από την αγάπη του μαθητή προς το δάσκαλο.

Ακριβώς για τον λόγο αυτό, ο όρος «δάσκαλος» δεν δηλώνει ιδιότητα αλλά ποιότητα προσώπου και σχέσεως. Αποτελεί τίτλο τιμής, κερδισμένο από μόχθο επιστημονικής συγκρότησης, από καλλιέργεια του χαρίσματος της επικοινωνίας, από καρποφορία της αρετής της συμπόνιας και, κυρίως, από ανάπτυξη μιας ελεύθερης από την δίψα για αναγνώριση αγάπης που επιτρέπει στον δάσκαλο να θέτει αλλά και να τηρεί όρια.

Ο Κώστας Γανωτής, ο πράος, ο μειλίχιος, ο ταπεινός αλλά και ικανός να σφραγίζει ψυχές με τρόπο ανεξίτηλο κέρδισε τον τίτλο «δάσκαλος», επιτυγχάνοντας μία μεγαλειώδη αρμονία όλων των παραπάνω και, επιπλέον, εμπλουτίζοντας τον όρο αυτό με τους καρπούς του υπέροχο δεντρού του εκχριστιανισμένου Ελληνικού πολιτισμού, δηλαδή της Ρωμοσύνης.

Δεν του το είπα ποτέ κατά τη διάρκεια των περιστασιακών συναντήσεων μας σε εκδηλώσεις και δραστηριότητες εντός και εκτός Πειραιώς, όπου μας συνέδεσε η «Πειραιϊκή Εκκλησία» αλλά και όλες οι νεανικές και επιμορφωτικές εκδηλώσεις της Ιεράς Μητροπόλεως Πειραιώς, αλλά και πολλών άλλων. Δεν του το είπα ποτέ πως, κάθε φορά που εκαλούμην να παρουσιάσω την προσωπικότητα των Τριών Ιεραρχών, εκεί γύρω στις 30 Ιανουαρίου κάθε χρόνο, η δική του μορφή ερχόταν πάντα στο νου μου.

Διότι, σε άλλο πρόσωπο δεν βρήκα τόσο ισορροπημένη συνύπαρξη ανάμεσα στην αρχαιοελληνική γνώση, την βαθιά και ενσυνείδητη ορθόδοξη πνευματικότητα και την παιδική απλότητα των Αγίων και των Γερόντων της Εκκλησίας μας, παλαιών και νεότερων. Ειδικά το τελευταίο! Ακόμα και κατά τα τελευταία έτη της ζωής του, ο ακροατής των λόγων ή αναγνώστης των βιβλίων του, όπως εκείνα που εκδόθηκαν στο εκδοτικό οίκο «Αρχονταρίκι», θα νόμιζε πως ακούει έναν έφηβο, του οποίου η νεανική ψυχή μόλις πλημμύρισε από θαυμασμό, ατενίζοντας με την φρέσκια μάτια του τον παράδεισο που ελληνορθόδοξου πολιτισμού αλλά και το μεγαλείο της ψυχής του ανθρώπου.

Ομολογώ πως συχνά ζήλεψα την απήχηση του λόγου του, ιδιαίτερα στους νέους ανθρώπους, οι οποίοι πάντα σε περιμένουν στη γωνία για να σου καταλογίσουν την υπεροψία της ηλικίας, την αλαζονεία της γνώσης και την βεβαιότητα της αυθεντίας τους. Ο μακαριστός δάσκαλος Κώστας Γανωτής «τα πάντα έπραξε καλώς λίαν», η μεγάλη ειδικότητα του όμως ήταν να κάμπτει τα εφηβικά αντανακλαστικά της έμφυτης νεανικής αντίδρασης σε καθετί που έρχεται από το παρελθόν, πείθοντας, με κάθε του λόγου αλλά κυρίως με αυτό που ήταν, πως ό,τι έλεγε ήταν δρόμος προς μία καλύτερη ζωή, προς μία καλύτερη ψυχική ισορροπία και προς μία καλύτερη πνευματική συγκρότηση.

Υπήρξε σημείο αναφοράς για πολλούς αλλά και για μένα προσωπικά ως προς το ύφος και την εκφορά του λόγου, ακόμη και στην πιο επίσημη ομιλία του, η οποία, ζυμωμένη με την απλότητα και την οικειότητα που εξέπεμπε, είχες την εντύπωση πως απευθυνόταν στον καθένα από τους ακροατές του ξεχωριστά. Κάθε του σκέψη σου έδινε την εντύπωση πως ήταν φτιαγμένη για να αποτελέσει υλικό μιας προσωπικής κουβεντούλας κάτω από μία κληματαριά, με τη βανίλια υποβρύχιο στο τραπέζι και τα τζιτζίκια να χαλάνε τον κόσμο. Ο Κώστας Γανωτής ήταν μία καλοκαιριάτικη μέρα σε ένα ελληνικό παιδαγωγικό περιβάλλον, το οποίο παρέλαβε έναν ασύλληπτο πλούτο γνώσης και πνευματικότητας και τον μετέτρεψε σε ένα παγωμένο και ανιαρό υλικό, χρήσιμο μόνον για την εισαγωγή σε μία ανώτατη σχολή.

Αναρωτήθηκα συχνά τι είναι το γοητευτικότερο στην προσωπικότητα τού μεγάλου αυτού δασκάλου, απέναντι στον οποίον θα στέκομαι

ισόβιος μαθητής. Τι είναι αυτό που αλάτιζε τον λόγο του και σε έκανε να απορείς πόσο γρήγορα περνάει η ώρα, κάθε φορά που ερχόσουν σε επαφή μαζί του. Τελικά το βρήκα και είμαι βέβαιος πως αυτό είναι: η ελπίδα! Η ελπίδα πως το φως της ψυχής του ανθρώπου είναι πανίσχυρο και αξίζει τον κόπο να αναλωθεί κάνεις προκειμένου να το φέρει στην επιφάνεια. Η ελπίδα πως ο κόσμος θα υποταχθεί τελικά σε αυτό το φως και ότι οι οδύνες που βιώνουμε καθημερινά δεν είναι παρά τα στενοσόκακα μιας παλιάς πόλης που, όσο κι αν χαθείς, τελικά θα βγεις στην πλατεία της.

1999, λίγο μετά την δεύτερη μεγάλη φωτιά στην Πεντέλη, σε εκδρομή του Κέντρου Νεότητας της Αρχιεπισκοπής, κατεβαίνουμε με το πούλμαν από την πλατεία της Πεντέλης λίγο πριν τον πύργο της Δούκισσας της Πλακεντίας. Μαυρίλα αφόρητη, καμένοι κορμοί, στάχτες παντού. Κάθεται μπροστά δεξιά με τη σύζυγό του, αριστερά εγώ, και του καταθέτω την απελπισία μου, λέγοντάς του πως δεν αξίζουμε ως άνθρωποι την ομορφιά της δημιουργίας. Με κοιτάζει και, χαμογελώντας, ρίχνει γύρω του μία ματιά. Στρέφεται ξανά προς εμένα και μου λέει:

«Μη σε νοιάζει, θα ξανανθίσουνε. Μοίρα τους είναι να γίνουν τρεις φορές ωραιότερα μέχρι που καμία ασκήμια δεν θα μπορεί πια να τα μαυρίσει».

Δεν κατάφερα από τότε, ούτε να ακούσω, ούτε να αρθρώσω βαθύτερο λόγο βιωμένης εσχατολογίας.

Έτσι, ακολουθώντας την ελπίδα του, δεν τον αποχαιρετώ αλλά, ως ένας μαθητής του, προσδοκώ μία κοινή μοίρα για όλη την ανθρωπότητα, που κάποτε θα μαθητεύει αενάως δίπλα σε Κάποιον που θα Τον ακούει να μιλά και δεν θα θέλει ποτέ να σταματήσει.

Μέσα σε αυτήν την αύρα της αιωνιότητος, της οποίας κατάφερες και μας πρόσφερες μια πρόγευση αλησμόνητη, δάσκαλε αγαπημένε, Κώστα Γανωτή, αιωνία σου η μνήμη.